

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Kocourka a soudkyň Evy Šonkové a Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **A. V.**, zast. JUDr. Janem Klailem, advokátem, se sídlem Lukavická 2012/22, Plzeň, proti žalovanému: **Velitel vzdušných sil**, se sídlem Vítězné náměstí 1500/5, Praha 6, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 1. 2024, č. j. MO 58291/2024-3031, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 1. 8. 2024, č. j. 29 Ad 8/2024-69,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce je vojákem z povolání. V srpnu 2008 podal žádost u velitele svého tehdejšího vojenského útvaru o doplacení služebního platu, a to za dobu, kdy mu bylo určeno plnění úkolů služeb letecké záchranné služby (LZS) a služby pátrání a záchrany (SAR). Svůj nárok odůvodnil tím, že služby LZS a SAR vykonával v rámci 24hodinových služeb, které byly pouze formálně rozděleny na 12hodinovou standardní službu a 12hodinovou služební pohotovost. Za služební pohotovost mu byla vyplacena pouze příslušná náhrada, byť se z materiálního hlediska jednalo o výkon standardní služby.

[2] Po několika zamítavých rozhodnutích, která byla následně zrušena, Velitel vojenského útvaru XA S., V. u N. n. O. (dále jen „velitel VÚ XA S.“) žalobci přiznal odměnu za práci přesčas ve výši 132 912 Kč spolu s úrokem z prodlení. I toto rozhodnutí bylo následně zrušeno a vráceno k novému projednání, a to rozsudkem Krajského soudu v Brně

ze dne 13. 10. 2021, č. j. 29 Ad 11/2019-188, který se mimo jiné zabýval charakterem činností během služební pohotovosti a povahou nařízení služební pohotovosti samotné. Co do výkonu činností se krajský soud zabýval tím, zda se činnost shodovala se standardní službou. Krajský soud dospěl k závěru, že rozdělení 24hodinové služby na standardní službu a služební pohotovost bylo pouze formální, neboť nebyla splněna jedna ze základních podmínek, a to předpoklad pro využití služební pohotovosti z důvodu existence důležitého zájmu, přičemž pro rozdělení směn neexistoval žádný legitimní důvod. Krajský soud a následně též Nejvyšší správní soud (NSS) rozsudkem ze dne 30. 3. 2022, č. j. 2 As 316/2021-42, postavily najisto oprávněnost nároku žalobce na doplacení ušlého platu za období od srpna 2005 do srpna 2008. K nároku žalobce do 30. 6. 2005 však krajský soud uvedl, že byl již promlčen.

[3] Velitel VÚ XA S. se tedy jako správní orgán prvního stupně znovu zabýval nárokem žalobce a přiznal mu doplacení hrubého platu ve výši 222 706 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení. Co do nároku žalobce do 30. 6. 2005 žádost zamítl z důvodu jeho promlčení. Velitel VÚ XA S. nevyhověl ani žádosti z roku 2011 o rozšíření nároku na období po roce 2008, neboť tato žádost již byla v samostatném správním řízení zamítnuta pro nedůvodnost velitelem VÚ XB P. K., kterému byla postoupena, protože měl veškeré potřebné podklady k jejímu vyřízení.

[4] Proti rozhodnutí velitele VÚ XA S. podal žalobce odvolání, které žalovaný zamítl a rozhodnutí správního orgánu prvního stupně potvrdil. Žalobce se proti rozhodnutí žalovaného bránil žalobou, kterou však krajský soud zamítl a plně se ztotožnil se závěry žalovaného v rozhodnutí označeném záhlaví.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) v kasační stížnosti namítá nezákonnost rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení námitky promlčení nároku na doplacení ušlého platu do 30. 6. 2005 a rozhodnutí o rozšíření žádosti z roku 2011.

[6] K námitce promlčení nároku na doplacení dlužného platu tvrdí, že jednání nadřízených služebních orgánů od samotného počátku úmyslně směřovalo k jeho poškození. Tento úmysl stěžovatel spatřuje zejména ve skutečnosti, že pro zabezpečení výkonu služeb LZS a SAR byly vydávány písemné rozkazy o určení k výkonu těchto služeb (na 24 hodin). Podle stěžovatele by byl jeho plat řádně proplacen v případě, pokud by služební orgány nepostupovaly proti řádnému zúčtování platových nároků stěžovatele. V takovém případě by totiž stěžovateli byl vyplacen plat v plné výši a odpracované hodiny nad rámec fondu měsíční pracovní doby by mu byly proplaceny jako práce přesčas. Velitelé si podle stěžovatele museli být vědomi, že služby LZS a SAR nemohly být zabezpečeny formou služební pohotovosti a služební pohotovost byla nařízena právě proto, aby stěžovateli nebyl vyplácen plat v plné výši.

[7] Druhá kasační námitka směřuje k posouzení rozšíření žádosti stěžovatele z roku 2011. Reakce krajského soudu na tuto právní otázku je podle stěžovatele nepřezkoumatelná. Soud vycházel z pouhých domněnek a tvrzení žalovaného, že jeho žádost z roku 2011 o rozšíření nároku byla zamítnuta jako nedůvodná. Podle stěžovatele však existence

pokračování

takového rozhodnutí ze spisu nevyplývá. K dohledání je pouze oznámení o postoupení žádosti veliteli VÚ XB P. K., vyjádření zástupce stěžovatele z 9. 5. 2012 a 11. 6. 2012 a replika k vyjádření Velitelství Společných sil Olomouc z května a října 2012. Samotné rozhodnutí o žádosti však ve správních spisech chybí. Stěžovatel proto namítá, že žádné takové rozhodnutí ani vydáno nebylo a pokud vydáno bylo, nebylo vydáno v souladu se zákonem.

[8] Nezákonnost stěžovatel spatřuje zejména v absenci vyrozumění o vedení řízení o žádosti o rozšíření žádosti z roku 2011, v nemožnosti seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí a v neoznačení písemností v řízení před velitelem VÚ XB P. K. číslem jednacím. K samotnému postoupení žádosti veliteli VÚ XB P. K. stěžovatel uvádí, že pokud k němu skutečně došlo, bylo tak učiněno v rozporu s § 12 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

[9] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se s námitkami stěžovatele již dostatečně podrobně vypořádal krajský soud v rozsudku ze dne 13. 10. 2021, č. j. 29 Ad 11/2019-188. Žalovaný se plně ztotožňuje s jeho závěrem, že nařízení výkonu služby na dobu formálně označenou (a následně též i proplacenou) jako pohotovost, bylo učiněno z personálních důvodů za účelem efektivního zabezpečení služby LZS a SAR, nikoli za účelem způsobit stěžovateli újmu. Ke druhé kasační námitce žalovaný navzdory tomu, že ji krajský soud neprojednal, neboť v samotné žalobě k ní stěžovatel neuvedl žádné skutkové ani právní důvody, stručně uvedl, že žádost z roku 2011 byla jako nová žádost velitelem VÚ XC O. postoupena veliteli VÚ XB P. K., který ji shledal nedůvodnou. Proti tomuto rozhodnutí stěžovatel nevyužil žádné opravné prostředky.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] NSS se nejdříve zabýval stěžovatelem tvrzenou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku, neboť z povahy věci je zřejmé, že pouze u přezkoumatelného rozhodnutí krajského soudu může NSS posoudit jeho zákonost. V posuzované věci stěžovatel nepřezkoumatelnost rozhodnutí spatřuje v údajné nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí krajského soudu, což však nijak blíže nekonkretizuje. Kasační stížnost je ostatně koncipována jako polemika se skutkovými a právními závěry krajského soudu (takto je výslovně označena část IV.B), což ovšem logicky znamená, že stěžovateli jsou v rámci této polemiky přinejmenším známy závěry a názory krajského soudu: v opačném případě by totiž neměl s čím polemizovat. Jak se navíc podává ze shora uvedeného, tuto věc rozhodovaly správní soudy opakovaně a rovněž tuto okolnost NSS zohledňuje v rámci stěžovatelem namítané nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Je totiž zřejmé, že odpovědi na stěžovatelovy námitky se nacházejí i v těchto rozhodnutích dřívějších, neboť k některým otázkám se krajský soud již nevracel, jelikož je měl za vyřešené (zejména oprávněnost základu nároku stěžovatele).

[11] Podle NSS přitom krajský soud jasně a srozumitelně uvedl, z jakých skutečností při posuzování žalobních bodů vycházel. Z ustálené judikatury NSS vyplývá, že za nepřezkoumatelné rozhodnutí se považuje teprve takové rozhodnutí soudu, z jehož odůvodnění není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil (rozsudky NSS ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, či ze dne 10. 3. 2023, č. j. 4 As 34/2021-61). Z odůvodnění napadeného rozsudku je však zřejmé, jaké

skutečnosti vzal krajský soud při posouzení námitky promlčení v úvahu a jaké skutečnosti považuje za rozhodné.

[12] NSS neshledal nepřezkoumatelnost či jiné pochybení ani v tom, že krajský soud označil žalobní námitku týkající se „rozšíření žádosti“ ze dne 30. 9. 2011 za uplatněnou po lhůtě pro podání žaloby, a proto ji neposoudil věcně. Tento žalobní bod uplatněný stěžovatelem se však vztahoval pouze k tomu, že žádost z roku 2011 o rozšíření žádosti byla stěžovatelem dne 30. 9. 2011 adresována Velitelství společných sil. Dále uvedl, že tato žádost musela být doručena, když ve správním spise je založeno oznámení o jejím postoupení veliteli VÚ XB P. K. Nad rámec tohoto tvrzení však stěžovatel ani náznakem neuvedl, v čem spatřuje chybný postup správních orgánů. Kasační soud souhlasí s krajským soudem, že toto popisné skutkové tvrzení není žalobním bodem ani jeho zárodkem (k tomu srov. především rozsudky rozšířeného senátu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005-58, č. 835/2006 Sb. NSS, či ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008-78, č. 2162/2011 Sb. NSS). Proto je třeba považovat argumentaci obsaženou v replice ze dne 28. 6. 2024 za uplatněnou po uplynutí lhůty pro podání žaloby dle § 151 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, a tedy opožděnou ve smyslu § 71 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.).

[13] Lze tak učinit dílčí závěr, že napadený rozsudek krajského soudu je přezkoumatelný, a proto NSS přistoupil k jeho věcnému přezkumu. Skutkově obdobnou věcí se již kasační soud zabýval v rozsudku ze dne 10. 10. 2024, č. j. 10 As 161/2024-38 (a dále též v rozsudcích ze dne 8. 11. 2024, č. j. 10 As 162/2024-36 a č. j. 10 As 163/2024-30). Ze závěrů přijatých v odkazovaných rozsudcích, které jsou použitelné i pro nyní projednávanou věc, bude NSS dále vycházet.

[14] NSS především konstatuje, že mezi účastníky není sporné, že stěžovatel má ve svém základu právo na doplacení ušlého platu. Jak již NSS dříve stanovil, vojákům, kteří vykonávali službu LZS a SAR v režimu služební pohotovosti, byla v jejím průběhu nařizována i činnost, která tvořila hlavní náplň standardní služby, a proto též krajské soudy i NSS v posuzovaných případech dospěly k závěru, že rozdělení směn na standardní směnu a služební pohotovost bylo čistě účelové a formální (srov. též rozsudky NSS ze dne 14. 1. 2022, č. j. 4 As 263/2021-34, a ze dne 28. 4. 2023, č. j. 7 As 379/2021-34). Předmětem sporu tak zůstává otázka promlčení nároku stěžovatele za období do 30. 6. 2005. Krajský soud se zabýval tvrzením stěžovatele, že jeho nárok se promlčuje v 10leté lhůtě z důvodu úmyslného způsobení škody služebními orgány, které nařizovaly služební pohotovost v rozporu se zákonem právě za účelem neproplácet práci přesčas a v úmyslu tak způsobit stěžovateli újmu.

[15] Institut promlčení nároků vyplývajících ze služebního poměru vojáků z povolání je upraven v § 159 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, podle něž *nárok se promlčí, jestliže nebyl uplatněn ve lhůtě, která je stanovena v tomto zákoně. K promlčení se přihlídí jen tehdy, jestliže se ten, vůči němuž se nárok uplatňuje, promlčení dovolá; v takovém případě nelze promlčený nárok tomu, kdo jej uplatňuje, přiznat.* Počátek promlčecí lhůty je stanoven na den následující po dni, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé (§ 160 odst. 1 zákona o vojácích z povolání) a délka promlčecí lhůty k uplatnění peněžitých nároků, které představují opětovné plnění, je stanovena na 3 roky od jejich splatnosti (§ 161 odst. 2 zákona o vojácích z povolání).

pokračování

[16] Otázkou promlčení nároku na doplacení ušlého platu ve smyslu § 66 zákona o vojácích z povolání se zabýval krajský soud již v rozsudku ze dne 13. 10. 2021, č. j. 29 Ad 11/2019-188, v němž nepřisvědčil námitce stěžovatele, že jednáním velitelů došlo k úmyslnému způsobení škody, ani že uplatnění nároku nadřízeným služebním orgánem bylo v rozporu s dobrými mravy. V nyní posuzované věci na předmětné rozhodnutí odkázal krajský soud a připomenul, že správní soudnictví je vybudováno na kasačním principu, který je spojen se závazností právního názoru vysloveného soudy. Krajský soud tak byl v nyní projednávané věci vázán svým dříve vysloveným právním názorem, a to za podmínky, že se v mezidobí nezměnil skutkový ani právní stav, popř. judikatura závazná pro krajský soud (rozsudek NSS ze dne 20. 5. 2024, č. j. 9 As 66/2023-72, č. 4615/2024 Sb. NSS).

[17] Krajský soud se tak náležitě řídil svým dříve vysloveným názorem, když k námitce úmyslného způsobení škody nadřízenými služebními orgány v souladu s rozsudkem NSS ze dne 14. 1. 2022, č. j. 4 As 263/2021-34, posoudil nárok stěžovatele jako nárok na doplacení ušlého platu a jeho příslušenství ve smyslu § 66 zákona o vojácích z povolání, nikoli jako nárok na náhradu úmyslného způsobení škody.

[18] NSS k tomu dále uvádí, že stěžovatel vyjma samotného nezákonného nařízení služební pohotovosti netvrdí žádné skutečnosti, které by vypovídaly o úmyslném jednání nadřízených služebních orgánů. Přestože pro rozdělení směn na „standardní“ službu a služební pohotovost nebyl legitimní důvod a ze strany služebně nadřízených orgánů stěžovatele se skutečně jednalo o snahu obcházet zákon, tato okolnost ještě sama o sobě neznamená, že tak bylo učiněno za účelem způsobit stěžovateli újmu. Ke stejnému závěru dospěl NSS i v jiných obdobných případech sporů mezi vojáky z povolání a jejich útvary ohledně nařizování služební pohotovosti a plnění úkolů služeb SAR a LZS, u nichž vyhodnotil, že nařízení služební pohotovosti bylo učiněno z důvodu efektivního využití lidských zdrojů a zajištění běžného chodu letky (srov. rozsudky NSS ze dne 27. 4. 2023, č. j. 10 As 498/2021-51, ze dne 16. 12. 2021, č. j. 1 As 247/ 2021-40, č. 4303/2022 Sb. NSS, ze dne 19. 4. 2022, č. j. 10 As 494/2021-48, ze dne 20. 1. 2022, č. j. 4 As 407/2021-50, ze dne 28. 3. 2023, č. j. 7 As 379/2021-34) Žádné z tvrzení stěžovatele tak nenasvědčuje tomu, že by právě jeho nadřízené služební orgány jednaly s úmyslem jej poškodit.

[19] Také co do posouzení nemravnosti uplatnění námítky promlčení nadřízeným služebním orgánem se kasační soud ztotožňuje se závěry krajského soudu. Námitka promlčení totiž dobrým mravům zásadně neodporuje. K prolomení tohoto obecného pravidla může dojít pouze ve výjimečných případech a přichází v úvahu tehdy, bylo-li by samotné promlčení výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí lhůty nezavinil a ke kterému by byly následky zániku nároku příliš tvrdým důsledkem (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 22. 8. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1839/2000, nebo ze dne 30. 5. 2022, sp. zn. 30 Cdo 2990/2021). K prolomení tohoto obecného institutu tak může dojít pouze ve výjimečných případech, které by ospravedlňovaly prolomení právní jistoty, jako je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav stěžovatele nebo účast na mezinárodní misi v místech se špatnou infrastrukturou (srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 6. 2018, č. j. 6 Ad 31/2017-32, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 23 Cdo 123/2011). V posuzovaném případě však stěžovatel nic takového netvrdí,

natož aby prokázal závažné okolnosti, které by nasvědčovaly tomu, že uplatnění námitky promlčení bylo v rozporu s dobrými mravy.

[20] Druhá kasační námitka týkající se nesprávného posouzení žádosti z roku 2011 o rozšíření předmětu řízení zahájeno v roce 2008 je nepřípustná ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť ji stěžovatel (včas) neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl (k tomu blíže bod [12] tohoto rozsudku). Nadto je tato argumentace podle téhož ustanovení nepřípustná i proto, že nereaguje na rozhodovací důvody krajského soudu, který se touto otázkou věcně nezabýval.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] NSS konstatuje, že krajský soud žalobu stěžovatele zamítl zcela v souladu se zákonnou úpravou a ustálenou judikaturou. Na základě výše uvedených důvodů nebyla kasační stížnost stěžovatele shledána jako důvodná, proto ji NSS podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[22] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v posuzované věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů nenáleží. Žalovanému, který byl ve věci úspěšný, žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2024

Tomáš Kocourek
předseda senátu